

Souhrnná teritoriální informace Mosambik

Zpracováno a aktualizováno zastupitelským úřadem
ČR v Harare (Zimbabwe) ke dni 01.06.2015

Seznam kapitol souhrnné teritoriální informace:

1. Základní charakteristika teritoria, ekonomický přehled (s.2)
2. Zahraniční obchod a investice (s.8)
3. Vztahy země s EU (s.10)
4. Obchodní a ekonomická spolupráce s ČR (s.11)
5. Mapa oborových příležitostí - perspektivní položky českého exportu (s.13)
6. Základní podmínky pro uplatnění českého zboží na trhu (s.15)
7. Kontakty (s.20)

1. Základní charakteristika teritoria, ekonomický přehled

Podkapitoly:

- 1.1. Oficiální název státu, složení vlády
- 1.2. Demografické tendence: Počet obyvatel, průměrný roční přírůstek, demografické složení (vč. národnosti, náboženských skupin)
- 1.3. Základní makroekonomické ukazatele za posledních 5 let (nominální HDP/obyv., vývoj objemu HDP, míra inflace, míra nezaměstnanosti). Očekávaný vývoj v teritoriu s akcentem na ekonomickou sféru.
- 1.4. Veřejné finance, státní rozpočet - příjmy, výdaje, saldo za posledních 5 let
- 1.5. Platební bilance (běžný, kapitálový, finanční účet), devizové rezervy (za posledních 5 let), veřejný dluh vůči HDP, zahraniční zadluženost, dluhová služba
- 1.6. Bankovní systém (hlavní banky a pojišťovny)
- 1.7. Daňový systém

1.1. Oficiální název státu, složení vlády

Název státu:

- Mosambická republika
- República de Moçambique

Složení vlády:

- Vláda jmenovaná 17. 1. 2015:

Premiér: Carlos Agostinho do Rosário

Rezort	Ministr/ministryně	Náměstek/náměstkyně
hospodářství a finance	Adriano Afonso Maleiane	Amelia Tomas Taime Nakhare
zahraniční věci a spolupráce	Oldemiro Júlio Balói	Nyeleti Brooke Mondlane
vnitro	Jaime Basílio Monteiro	Jose dos Santos Coimbra
obrana	Atanásio Salvador Ntumuke	Patricio Jose
zemědělství a potravinová bezpečnost	José Condugua Pacheco	
státní správy a veřejné služby	Carmelita Rita Namashalua	Roque Silva Samuel
práce, zaměstnanost a sociální zabezpečení	Vitória Dias Diogo	Oswaldo Armindo Fakir Petersburgo
moře, vnitrozemské toky a rybolov	Agostinho Salvador Mondlane	
přírodní zdroje a energetika	Pedro Conceicao Couto	

spravedlnost a ústavní a náboženské záležitosti	Abdurremane Lino de Almeida	Joaquim Verissimo
zdravotnictví	Nazira Karimo Vali Abdula	Mouzinho Saide
mládež a sport	Alberto Hawa Januário Nkutumula	Ana Flavia Joao de Azinheira
gender, děti a sociální péče	Cidália Chaúque Oliveira	Lucas Mangrassse
školství a rozvoj lidských zdrojů	Luís António Ferrao	Armando Saul Ateleia Ngunga
průmysl a obchod	Ernesto Max Elias Tonela	Omar Mitha
doprava a komunikace	Carlos Alberto Fortes Mesquita	Manuela Joaquim Rebelo
půda, životní prostředí a rozvoj venkova	Celso Ismael Correia	Ana Ismael Senda Coani
kultura a turismus	Silva Armando Dunduro	Ana Comoana
záležitosti válečných veteránů	Eusébio Lambo Gumbiwa	Maria de Fatima Mwanza Pelembe
věda, technologie a vyšší a odborné školství	Jorge Penicela Nhambiu	Leda Florinda Hugo
veřejné práce, bydlení a lidské zdroje	Carlos Bonete Martinho	Joao Osvaldo Moises Machatine
vedoucí Kanceláře prezidenta	Adelaide Anchia Amurane	

1.2. Demografické tendence: Počet obyvatel, průměrný roční přírůstek, demografické složení (vč. národnosti, náboženských skupin)

Počet obyvatel: 24,7 mil. (odhad 2014)

Průměrný roční přírůstek obyvatelstva: 2,45 % (odhad 2014)

Mosambické obyvatelstvo je tvořeno z 99,66 % původními etnickými skupinami. Na severu žije etnikum Makua (asi 4 mil.), v údolí Zambezi žijí Senové a Šonové a v jižním Mosambiku převládají Šangánové (Tsongové). Vedle těchto hlavních skupin žije v zemi několik etnik menších.

V zemi též žije několik desítek tisíc osob evropského původu (0,06 % populace), evropsko-afrických míšenců (0,2 %) a obyvatel asijského původu, zejména Indů (0,08 %). Počet obyvatel evropského původu dramaticky klesl v 70. letech 20. stol. v souvislosti s osvobozenou a následnou občanskou válkou, díky ekonomickému rozkvětu země po roce 2000 však začal opět růst. V průběhu ekonomické krize v Evropě v Mosambiku strmě narostl počet portugalských a jiných evropských státních příslušníků ucházejících se o volné, především odborně zaměřené, pracovní pozice.

Podle posledního sčítání lidu v roce 2007 se 56 % populace hlásí ke křesťanství (z toho 28 % katolíků), 18 % je muslimů, 6,7 % se hlásí k tradičním náboženstvím a 18,7 % se nehlásí k žádnému náboženství.

1.3. Základní makroekonomické ukazatele za posledních 5 let (nominální HDP/obyv., vývoj objemu HDP, míra inflace, míra nezaměstnanosti). Očekávaný vývoj v teritoriu s akcentem na ekonomickou sféru.

	2011	2012	2013	2014	2015*
HDP/obyv (PPP, USD)	977	1 039	1 105	1 175	1 249
celkový objem HDP (mld. USD)	13,2	14,9	15,6	16,6	18,5
inflace	10,4	2,1	4,2	2,3	3,4

* prognóza Economist Intelligence Unit

Skladba HDP podle jednotlivých odvětví:

- zemědělství: 28,7 %
- průmysl: 24,9 %
- služby: 46,4 % (odhad 2013)

Nezaměstnanost podle metodiky ILO: 8,3 %. Jiné odhady ale hovoří o cca 25 %.

Kdysi občanskou válkou zmítaný Mosambik v poslední dekádě zaznamenal bezprecedentní hospodářský růst a zařadil se do skupiny rychle rostoucích tzv. afrických lvů. Mosambik je významným producentem uhlí, značná očekávání jsou spojována s rozsáhlými zásobami zemního plynu, který by měl být od roku 2018 vyvážen na světové trhy, tj. po zprovoznění jednoho z největších světových zařízení na zkapalňování zemního plynu.

Roční růst mosambického reálného HDP se od roku 2004 pohybuje mezi 6 a 9 %, země se pravidelně umísťuje mezi nejvýznamnějšími příjemci FDI (v poměru k HDP). Vinou poklesu světových cen energetických surovin tempo růstu v letech 2013 a 2014 mírně ochablo, i pro rok 2015 se očekává další mírný pokles dynamiky (růst reálného HDP na úrovni 7,2 %). Rostoucí měrou se na růstu budou podílet též významné infrastrukturní projekty a rozvoj sektoru služeb.

I více než desetiletý příliv zahraničních investic a stabilní ekonomický růst ale jen pomalu snižují chudobu obyvatelstva. Dobře to ilustruje pozice Mosambiku v tabulce indexu lidského vývoje (HDI), kde se Mosambik v roce 2014 umístil na 178. příčce ze 187 hodnocených zemí.

Podmínkou pro zachování dynamického hospodářského rozvoje je však politická a bezpečnostní stabilita, kterou v letech 2012 - 2014 výrazně podkopaly aktivity RENAMO, někdejší bojující strany občanské války. Vojenskými střety mezi paramilitárními oddíly RENAMO a vládními jednotkami byly postiženy některé středomosambické provincie, narušena byla rovněž doprava na hlavní dopravní tepně EN1 v oblasti provincie Sofala. Situace se od voleb v roce 2014 sice zklidnila, RENAMO však stále odmítá uznat svou volební porážku a hrozí novou destabilizací situace.

Bez ekonomických následků nebudou ani rozsáhlé povodně, které Mosambik postihly na počátku roku 2015 a silně poškodily infrastrukturu ve středu a na severu země.

1.4. Veřejné finance, státní rozpočet - příjmy, výdaje, saldo za posledních 5 let

Vláda se v souladu s instrukcemi MMF snaží o provádění poměrně konzervativní fiskální a monetární politiky. Státní rozpočet je však dlouhodobě deficitní. V roce 2014 byl zaznamenán rekordní schodek veřejných financí ve výši 10,4 % HDP.

Veřejné finance:

- Příjmy: 4,58 mld. USD
- Výdaje: 7,30 mld. USD
- Saldo: 2,72 mld USD (2014)

Třebaže se fiskální deficit bude podle odhadů i v příštích letech pohybovat kolem 6 % HDP, hodnotí ratingové agentury vývoj v Mosambiku pozitivně. Očekává se zvýšení fiskálních příjmů spojených s těžbou, zlepšuje se i schopnost státu vybírat nepřímé daně.

1.5. Platební bilance (běžný, kapitálový, finanční účet), devizové rezervy (za posledních 5 let), veřejný dluh vůči HDP, zahraniční zadluženost, dluhová služba

(mil. USD)	2009	2010	2011	2012	2013
Bilance běžného účtu	-1 221	-1 450	-2 973	-6 373	-5 892
Bilance kapitálového účtu	424	352	445	456	486
Bilance finančního účtu	-820	-1 065	-2 572	-5 892	-5 432
Devizové rezervy	2 099	2 159	2 469	2 770	3 142

Mosambik byl po roce 2000 zařazen mezi země, jimž byla v rámci iniciativy HIPC odpuštěna převážná část veřejného dluhu. Ten se tak do značné míry stabilizoval, byť pokračuje v poměrně značném růstu. V roce 2012 veřejný dluh představoval 39,9% HDP. v roce 2014 již 47 % a podle předpokladů se do roku 2019 dostane k hranici 54,9 % HDP.

Celková vnější zadluženost ke 31. 12. 2013 činila 6,89 mld. USD, tj. 45 % HNP. Dluhová služba v roce 2013 dosahovala hodnoty 142,68 mil USD (oproti 54,47 mil. USD v roce 2011).

1.6. Bankovní systém (hlavní banky a pojišťovny)

V 70. letech zcela zestátněný bankovní sektor byl v průběhu 90. let privatizován, značnou roli zde sehrál zahraniční, hlavně portugalský kapitál. Dohled nad bankovním systémem provádí centrální banka Banco de Moçambique. Její hlavní současnou snahou je omezit inflační tlaky vyvolané rychlým růstem investic do těžebního sektoru. Centrální banka tak v posledních dvou letech zvyšuje základní úrokové míry (momentálně 16 %) i výši povinných minimálních rezerv.

Hlavní banky:

- Banco Internacional de Moçambique, SA.(Millennium International Bank)
Av. 25 de Setembro, no 1800 - Cidade de Maputo

www.millenniumbim.co.mz

- Barclays Bank Moçambique, SA.Av. 25 de Setembro, no 1184 - Cidade de Maputo, www.barclays.co.mz
- Banco Nacional de Investimento, SA.Av. Samora Machel, no 323, 3o andar - Maputo, www.bni.co.mz
- Banco Comercial e de Investimentos, SA.Prédio John Orr´s, Av. 25 de Setembro, no 1465 - Cidade de Maputo, www.bci.co.mz
- Moza Banco, SA.Av. Nkwame Nkrumah, no 97 - Cidade de Maputo, www.mozabanco.co.mz
- The Mauritius Commercial Bank Moçambique, SA.Av. Friedrich Engels, no 400 - Cidade de Maputo, www.mcbmozambique.com
- Standard Bank, SA.Praça 25 de Junho, no 1 - Cidade de Maputo, www.standardbank.co.mz
- FNB Moçambique, SA.Av. 25 de Setembro no 420, 1o Andar, Sala 8 - Cidade de Maputo, www.fnb.co.mz
- Banco Mercantil e de Investimentos, SA.Av. 24 de Julho, no 3549, 4o andar - Cidade de Maputo, www.bmi.co.mz
- African Banking Corporation (Moçambique), SA.BancABC, Av. Julius Nyerere, no 999 - Cidade de Maputo
- Banco Oportunidade de Moçambique, SA.Av. 24 de Julho, no 4136 - Cidade de Maputo, www.bancabc.co.mz
- Banco Terra, SA., Av. Samora Machel, no 47 - Cidade de Maputo, www.bancoterra.co.mz
- Socremo Banco de Microfinanças, SA.Av. 24 de Julho, no 426, www.socremo.com
- Banco Tchuma, SARL.Rua de Bagamoio, no 333, 2o andar Cidade de Maputo
- International Commercial Bank (Mozambique) SA.Edifício INSS , Av. 24 de Julho, no 3549 - Cidade de Maputo
- Banco Único, SA.Av. Julius Nyerere, no 590 - Maputo

1.7. Daňový systém

Mosambik je rozdělen do 28 daňových obvodů, v každém z nich sídlí daňový úřad (Repartição de Finanças). V platnosti jsou následující druhy daní:

Přímé daně:

Daň ze zisku:

- průmyslová příspěvková daň (Contribuição Industrial)
- daň z příjmu (Imposto sobre os Rendimentos de Trabalho)
- dodatková daň (Imposto Complementar)

Ostatní přímé daně:

- daň na národní rekonstrukci (Imposto de Reconstrução Nacional)
- daň z převodu majetku (Imposto sobre a Transmissão de Imóveis)
- daň z nemovitostí (Contribuição Predial)
- darovací a dědická daň

Nepřímé daně:

- daň z obratu (Imposto de Circulação)
- daň z přidané hodnoty (IVA, 17%)
- spotřební daň (ICE, 2,5 – 20 % v závislosti na druhu komodity)
- turistická daň (Imposto de Turismo)
- daň ze služeb, kolký (Imposto de Selo e Emolumentos)

Sazba daně ze zisku firem je v současné době 32 %. V zemědělství je však aplikována preferenční sazba 10 %. Platí se též daň z dividend ve výši 20 % (10 % u společností kotovaných na burze v Maputu).

Výše DPH je 17 %, osvobozeny jsou některé filantropické aktivity a zdravotnické služby. Progresivní zdanění příjmů fyzických osob je odstupňováno od 0 do 32 % podle výše ročního příjmu.

Firmy registrované ve „Zvláštní ekonomické zóně“ (prozatím existuje jen jediná, jedná se o část provincie Tete a Zambezia) a „Volné průmyslové zóně“ (Maputo, Beira) jsou osvobozeny od placení některých daní nebo jsou tyto daně redukovány.

Zvýhodněny jsou též investice do základní infrastruktury. Kromě odpuštění dovozních cel a DPH jsou firmy budující základní infrastrukturu částečně osvobozeny od placení daně ze zisku (80 % po dobu prvních pěti fiskálních roků, dále 60 % a 25 % po následujících pět, resp. 10 let).

Další zvýhodněné celní a daňové režimy existují pro rozvoj venkovských oblastí, rybářství, turistického ruchu a pro zřizování vědecko-technologických parků.

2. Zahraniční obchod a investice

Podkapitoly:

- 2.1. Obchodní bilance za posledních 5 let – vývoz, dovoz, saldo
- 2.2. Teritoriální struktura – postavení v (k) EU
- 2.3. Komoditní struktura
- 2.4. Zóny volného obchodu (VT parky, investiční zóny)
- 2.5. Investice - přímé zahraniční investice v teritoriu (odvětvová a teritoriální struktura)
- 2.6. Investice - podmínky vstupu zahraničního kapitálu (omezení, pobídky pro investory)

2.1. Obchodní bilance za posledních 5 let – vývoz, dovoz, saldo

Vývoj zahraničního obchodu (v mil. USD)

	2010	2011	2012	2013	2014
Dovoz	3 564	6 306	6 177	10 099	8 743
Vývoz	2 243	3 604	3 470	4 024	4 725
Bilance	-1 321	-2 702	-2 707	-6 075	-4 018

Zdroj: Intracen

2.2. Teritoriální struktura – postavení v (k) EU

Hlavním obchodním partnerem Mosambiku je JAR, EU (18,9 % celkového mosambického zahraničního obchodu v roce 2013) a ČLR. V roce 2014 téměř jedna čtvrtina vývozu směřovala do Nizozemska, následovala JAR, Singapur, Indie, Spojené království, ČLR, UAE a Zimbabwe. Hlavním zdrojem mosambických dovozů je (dle statistik za rok 2014) opět JAR (33 %), následuje Bahrajn, ČLR, Nizozemsko, Portugalsko, Indie a Japonsko.

Obchodní vztahy mezi EU a Mosambikem by měly být posíleny po podpisu Dohody o ekonomickém partnerství (EPA) v roce 2014, ta předpokládá postupnou liberalizaci přibližně 80 % vzájemného obchodu.

2.3. Komoditní struktura

Hlavními exportními položkami jsou v současnosti hliník, uhlí, mořské plody, oříšky kešu, bavlna, citrusové plody, dřevo a elektrická energie. Očekává se, že v budoucnu se mezi přední položky mosambického vývozu zařadí též zkapalněný zemní plyn.

Dováží se hlavně stroje, dopravní prostředky, pohonné hmoty, textil, elektronika a potraviny. Dováží se naprostá většina průmyslového spotřebního zboží.

2.4. Zóny volného obchodu (VT parky, investiční zóny)

V roce 1999 byl v Mosambiku schválen zákon č. 61/99 o zřízení „Volných průmyslových zón“ (Industrial Free Zone). První taková zóna vznikla ve spojení se stavbou a zahájením výroby v továrně na výrobu hliníku MOZAL u Maputa, jako další zóna byl designován přístav Beira. Registraci firmy schvaluje Rada pro volné průmyslové zóny. Minimálním předpokladem registrace je investice minimálně 5 mil. USD, export nejméně 85 % roční produkce a vytvoření nových pracovních míst pro místní síly. Koncese ve volné zóně je udělována na 50 let s možností prodloužení.

2.5. Investice - přímé zahraniční investice v teritoriu (odvětvová a teritoriální struktura)

V letech 2010 - 2013 nejvíce zahraničních investic směřovalo do těžby uhlí, zemního plynu a ropy. S odstupem následovaly investice do rozvoje dopravní infrastruktury, průmyslu, zemědělství, turistiky, stavebnictví a bankovního sektoru. Podle mosambické investiční agentury CPI se však v roce 2014 na prvním místě mezi odvětvími přijímajícími zahraniční investice umístila energetika, která přilákala 45,6 % investice registrovaných danou agenturou. Jen pět největších projektů v oblasti energetiky přitáhlo na 3,2 mld. USD zahraničních investic.

Odvětvové strukturu investičních toků odpovídá i jejich teritoriální struktura – těžební investice proudí do uhelné pánve Moatize a do oblastí v výskytu ropy a zemního plynu (Italská společnost Eni v posledních dvou letech v severním Mosambiku uskutečnila svůj historicky největší objev, když byly identifikovány zásoby zemního plynu o odhadovaném objemu 2,12 bil. m³ - 75 tcf), do stejných regionů proudí i investice do energetiky (a dále do oblastí s velkými vodními toky). Pobřežní letoviska (např. Vilankulo a ostrov Pemba) absorbují investice směřující do rozvoje hotelových zařízení, zatímco hlavní město Maputo přitahuje investice do sektorů služeb a realit.

Mosambik má uzavřeny dvoustranné smlouvy o ochraně a podpoře investic s JAR, Portugalskem, Belgií, Dánskem, Finskem, Francií, Itálií, Německem, Nizozemskem, Švédskem, Švýcarskem, Velkou Británií, USA a dále Alžírskem, ČLR, Egyptem, Kubou, Indií, Indonésií, Mauritiem, Vietnamem a Zimbabwe. Největšími investory v Mosambiku jsou JAR (65 mil. USD), Portugalsko (34 mil. USD) a dále Mauritius, Velká Británie, Spojené arabské emiráty a ČLR. Rostoucí zájem o teritorium jeví investoři z Ruska, Brazílie, Thajska a Malajsie.

Dohody o zamezení dvojího zdanění zatím Mosambik uzavřel s Portugalskem, Itálií, Jihoafrickou republikou, Macaem, Mauritiem a Spojenými arabskými emiráty.

2.6. Investice - podmínky vstupu zahraničního kapitálu (omezení, pobídky pro investory)

Zahraníční investoři jsou vítáni ve všech odvětvích ekonomiky. Mosambická vláda si od přílivu zahraničních investic slibuje především zlepšení stavu infrastruktury, nárůst místní výroby a její produktivity, zvýšení a diverzifikace vývozu, nahrazení dovážených výrobků místními a vytváření nových pracovních míst.

Podmínky vstupu zahraničních investorů do Mosambiku upravuje Investiční zákon č. 3/93 z 24. června 1993 a z něho vycházející regulace a kodex fiskálních výhod (č. 4/2009, 12. 1. 2009). Zákon garantuje rovnoprávně postavení domácích a zahraničních investorů po splnění několika podmínek: zahraniční investor vyvážející zisk do zahraničí musí investovat minimálně 100000 USD; roční obrát společnosti musí překročit 300 000 USD; hodnota zahraničního vývozu společnosti nesmí klesnout po 50000 USD a počínaje druhým rokem fungování společnosti v ní musí být zaměstnáno alespoň 25 mosambických občanů.

Zákon dále ustanovuje orgán, který eviduje a koordinuje přicházející investice – Centro de Promoção de Investimentos (CPI). Všechny investiční záměry musí být zaslány ve třech kopiích na CPI, projekty poté schvaluje:

- guvernér příslušné provincie (do 100 000 USD)
- ministr financí a plánování (od 100 000 do 100 mil. USD)
- rada ministrů (nad 100 mil. USD, dále projekty, které zabírají plochu o rozloze vyšší než 5 tisíc ha pro zemědělství nebo 10 tisíc ha pro lesnictví a projekty, které mohou mít vliv na celkové politické, sociální, ekonomické a finanční dění v zemi.

Po splnění výše uvedených podmínek je zaručena legální ochrana aktiv společnosti včetně duševního vlastnictví, případně náležitá kompenzace v případě zákonného vyvlastnění. Dále zákon garantuje volný příliv dalšího zahraničního kapitálu a půjček, neomezenou možnost splácení půjček do zahraničí a stejně tak 100% repatriaci zisku. Případná arbitrážní řízení jsou svěřována ICC (International Chamber of Commerce) nebo ICSID (International Centre for Settlement of Investment Disputes).

Změnami v současnosti prochází legislativa upravující investice do oblasti těžby nerostných surovin.

3. Vztahy země s EU

Podkapitoly:

- 3.1. Zastoupení EU v zemi
- 3.2. Obchodní vztahy země s EU
- 3.3. Poskytování rozvojových fondů a nástrojů EU

3.1. Zastoupení EU v zemi

Delegation of the European Union to the Republic of Mozambique

Adresa: Avenida Julius Nyerere, 2820, PO Box 1306, Maputo, Mozambique

Telefon: +258 21 481000, +258 823013891/823013894/823013897

Fax: +258 21 491866

E-mail: DELEGATION-MOZAMBIQUE@eeas.europa.eu

3.2. Obchodní vztahy země s EU

Obchodní výměna EU s Mosambikem (v mld. EUR)

	2010	2011	2012	2013	2014
dovozy	1,4	1,3	1,3	1,3	1,3
vývozy	0,5	0,6	0,7	0,8	0,9
bilance	-0,9	-0,7	-0,5	-0,5	-0,5

3.3. Poskytování rozvojových fondů a nástrojů EU

V programovacím období 10. Evropského rozvojového fondu (2008-2013) byla na rozvojovou spolupráci mezi EU a Mosambikem vynaložena částka 747,6 mil. EUR, a to jak formou bilaterálních projektů, tak v rámci programu spolupráce portugalsky hovořících zemí regionu Afrika, Karibik a Tichomoří (spolupráce "PALOP-Timor Leste". Prioritními sektory byly: dopravní infrastruktura, regionální ekonomická integrace, dále pak zemědělství a rozvoj venkova a konečně potravinová bezpečnost a podpora zahraničního obchodu. Přibližně polovina těchto prostředků byla vynaložena cestou přímé rozpočtové podpory.

4. Obchodní a ekonomická spolupráce s ČR

Podkapitoly:

- 4.1. [Bilance vzájemné obchodní výměny za posledních 5 let](#)
- 4.2. [10 nejvýznamnějších položek českého vývozu/dovozu](#)
- 4.3. [Vzájemná výměna v oblasti služeb](#)
- 4.4. [České investice v teritoriu: Firmy a joint-ventures ve vzájemném obchodu a v ostatních oblastech ekonomické spolupráce](#)
- 4.5. [Smluvní základna mezi oběma státy](#)
- 4.6. [Zahraniční rozvojová spolupráce](#)

4.1. Bilance vzájemné obchodní výměny za posledních 5 let

	2010	2011	2012	2013	2014
Vývoz	481	1 448	1 640	1 819	1 709
Dovoz	22 807	18 568	31 395	38 004	18 094
Obrat	23 288	20 016	33 035	39 822	19 803
Bilance	-22 326	-17 120	-29 755	-36 185	-16 385

údaje v tis. USD

4.2. 10 nejvýznamnějších položek českého vývozu/dovozu

Do Mosambiku se z ČR vyváží především telekomunikační technika, dále stavební stroje, léčiva, nekolejová vozidla, zbraně a střelivo a spotřební zboží (mýdla, parfémy).

Největší mosambickou vývozní položkou představující např. v roce 2014 80 % celkové hodnoty vzájemného obchodu, je hliník. Následuje tabák, ovoce a ořechy. V předchozích letech se z Mosambiku do ČR dovážely i další rudy (především zinek).

4.3. Vzájemná výměna v oblasti služeb

V uplynulém období nebyla zaznamenána aktivita v oblasti výměny služeb mezi ČR a Mosambikem.

4.4. České investice v teritoriu: Firmy a joint-ventures ve vzájemném obchodu a v ostatních oblastech ekonomické spolupráce

Preferovanou formou obchodního styku jsou jednorázové dodávky českých výrobků, často zprostředkované západoevropskými či blízkovýchodními subjekty. S výjimkou omezených investic českých občanů v oblasti cestovního ruchu nejsou známy případy užší investiční spolupráce českých a mosambických firem.

4.5. Smluvní základna mezi oběma státy

- Dohoda mezi vládou Československé socialistické republiky a vládou Mosambické lidové republiky o spolupráci v oblasti zdravotnictví a lékařských věd (podepsaná dne 12. 5. 1982 v Maputu) změněná na základě jednostranného potvrzení úspěchu ČR ze dne 17. 9. 2004;

- Statut mezivládní smíšené komise pro hospodářskou a vědecko-technickou spolupráci / Československá socialistická republika - Mosambik/ (podepsaná dne 28. 11. 1980 v Praze);
- Dohoda o kulturní a vědecké spolupráci mezi vládou Československé socialistické republiky a vládou Mosambické lidové republiky (podepsaná dne 26. 11. 1980 v Praze);
- Dohoda mezi vládou Československé socialistické republiky a vládou Mosambické lidové republiky o vědeckotechnické spolupráci (podepsaná dne 3. 7. 1978 v Maputu);
- Dlouhodobá obchodní dohoda mezi vládou ČSSR a vládou Mosambické lidové republiky (podepsaná dne 9. 7. 1978 v Maputu) – platnost smlouvy ukončena ze strany ČR ke dni 5. 7. 2003.

4.6. Zahraniční rozvojová spolupráce

ČR doposud nabízela Mosambiku rozvojovou pomoc ve formě příležitostně udělovaných vládních stipendií ke studiu na českých vysokých školách. V roce 2012 byl zahájen projekt přímé bilaterální rozvojové spolupráce ve formě výstavby venkovské ošetřovny v provincii Manica. V roce 2015 byl realizován projekt výstavby studní v provincii Maputo.

Jako odpověď na ničivé záplavy v roce 2015 schválilo Ministerstvo zahraničních věcí ČR poskytnutí humanitární pomoci pro obyvatelstvo Mosambiku a Malawi o objemu 3 milionů Kč.

5. Mapa oborových příležitostí - perspektivní položky českého exportu

Podkapitoly:

- 5.1. [Nejperspektivnější položky pro český export, odvětví pro investice, privatizační a rozvojové projekty](#)
- 5.2. [Kalendář akcí](#)

5.1. Nejperspektivnější položky pro český export, odvětví pro investice, privatizační a rozvojové projekty

Perspektivní obor	Konkrétní příležitosti
Důlní, těžební a ropný průmysl	HS 8428 - Zařízení ost zdvihací nakládací manipulační
	HS 4010 - Pásy dopravník řemeny hnací z kaučuku vulkan
	HS 8429 - Buldozery srovnávače rypadla apod s pohonem
	HS 8431 - Součásti jeřábů vozíků ap buldozerů fréz aj
	HS 8459 - Stroje obráb pro vrtání frézování řezání apod
	HS 8467 - Nářadí ruční pneumatické s motorem ne elektr
Energetický průmysl	HS 8504 - Transformátory el měniče statické indukty
	HS 8535 - Zařízení el.k ochrany, spínání el.obvodů, >1000V
	HS 8544 - Dráty kabely vodiče elektr ost izolované aj

[Aktuální sektorové příležitosti pro Mosambik](#)

Další oborové příležitosti pro všechny země naleznete v [Mapě oborových příležitostí na portálu BusinessInfo.cz \(www.businessinfo.cz/mop\)](#).

5.2. Kalendář akcí

Název	Obor	Město	Datum konání	Elektronický odkaz

Česko-mosambické obchodní fórum	všeobecná obchodní mise a B2B jednání	Maputo	25.-30.5.2015	www.komora.cz
Feira Internacional de Maputo	Všeobecný, mezinárodní veletrh	Maputo	25.-31.8.2015	www.facim.org.mz
Mozambique Gas Summit	summit o těžbě zemního plynu	Maputo	21.-24.9.2015	www.mozambique-gas-summit.com
Mozambique Power and Gas Forum	summit o energetice a těžbě zemního plynu	Maputo	říjen 2015	www.ipad-mozambique.com

6. Základní podmínky pro uplatnění českého zboží na trhu

Podkapitoly:

- 6.1. Vstup na trh: distribuční a prodejní kanály, využívání místních zástupců, další faktory ovlivňující prodej
- 6.2. Dovozní podmínky a dokumenty, celní systém, kontrola vývozu, ochrana domácího trhu
- 6.3. Podmínky pro zřízení kanceláře, reprezentace, společného podniku
- 6.4. Požadavky na propagaci, marketing, reklamu (využití HSP), významné veletrhy a výstavy v teritoriu
- 6.5. Problematika ochrany duševního vlastnictví
- 6.6. Trh veřejných zakázek
- 6.7. Způsoby řešení obchodních sporů, rizika místního trhu a investování v teritoriu, obvyklé platební podmínky, platební morálka
- 6.8. Místní zvyklosti důležité pro obchodní kontakty, úřední a používaný jazyk(y), státní svátky, pracovní a prodejní doba
- 6.9. Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria (oblasti se zvýšeným rizikem pro cizince)
- 6.10. Podmínky pro zaměstnávání občanů z ČR
- 6.11. Podmínky využívání místní zdravotní péče českými občany a občany EU

6.1. Vstup na trh: distribuční a prodejní kanály, využívání místních zástupců, další faktory ovlivňující prodej

Stejně jako na jiných afrických trzích platí, že zákazníci hledají zejména cenově velmi dostupné výrobky s minimálními nároky na údržbu a s vysokou robustností. Vzhledem k existenci početně jen velmi slabé (ale rychle rostoucí) střední třídy se ze spotřebního zboží na trhu nejlépe daří na jedné straně velmi laciné produkci, na druhé straně luxusním, jakostním výrobkům, byť v omezeném množství. Kvalita záručních a pozáručních služeb hraje při výběru zboží stále relativně malou roli.

Propagační materiály je nutno nabízet v portugalské jazykové verzi a i popisky, návody a další formy komunikace v portugalském jazyce jsou pro uplatnění zboží výhodou.

Distribuci zboží v Mosambiku ztěžuje zastaralá infrastruktura a obtížná dopravní dostupnost řady míst mimo větší města.

Sídla distribučních firem se nacházejí v Maputu a dalších velkých městech. Pro zboží zacílené na venkovské obyvatelstvo jsou ideální distribuční sítě ovládané podnikateli indického či pakistánského původu.

Naopak nákup strojního vybavení často posvěcují (případně o něm v celé šíři rozhodují) zahraniční investoři.

6.2. Dovozní podmínky a dokumenty, celní systém, kontrola vývozu, ochrana domácího trhu

Zahraniční obchod je v současné době liberalizován, dovoz je však stále vázán na udělenou dovozní licenci.

Mosambik vstoupil v roce 1995 do WTO. Systém celních tarifů byl v roce 1996 zcela reformován a zjednodušen, přičemž došlo i k výraznému snížení průměrné hodnoty cel z původních 18 %. V roce 2012 se průměrná sazba cla podle doložky nejvyšších výhod pohybovala kolem 10,1 %. Dovozní cla se pohybují v rozmezí od 0–30 %, podle typu dováženého zboží. Dovoz surovin a primárního výrobního zařízení bývá od cla osvobozen, spotřební zboží je zatíženo 30 % clem (mj. potraviny). Zboží určené pro „Zvláštní ekonomickou zónu“ jsou od cla osvobozeny.

Kromě ochrany domácích výrobců celními sazbami na dovážené zboží neexistují žádné další administrativní překážky mající za cíl omezení dovozů.

Mosambik je členem Jihoafrického rozvojového společenství (SADC), v jehož rámci byl ustaven preferenční obchodní režim. Mimoafričtí dovozci tedy mohou u mnoha komodit narážet na výraznou

konkurenci zejména jihoafrických produktů. Mosambik patří do skupiny tzv. nejméně rozvinutých zemí (LDC), z čehož plynou četné výhody při vývozu produktů na rozvinuté trhy.

6.3. Podmínky pro zřízení kanceláře, reprezentace, společného podniku

Nejčastější legální formou obchodní společnosti jsou akciové společnosti (*sociedade anónima* - SA) s minimálně třemi vlastníky a bez předepsaného základního kapitálu a společnosti s ručením omezením (*sociedade por quotas* - SQ), které mohou mít mezi jedním a třiceti vlastníky. Jejich předepsaným základním jměním je alespoň 20 000 MZN.

K zápisu společnosti do obchodního rejstříku (*Registo das Entidades Legais*) je nutné předložit zápis z ustavující schůze statutárního orgánu (představenstva), doklad o založení zvláštního bankovního účtu, na nějž byl složen základní kapitál, dále stanovy společnosti a doklady totožnosti vlastníků. Předem musí být rezervováno obchodní jméno společnosti.

Po dokončení zápisu do obchodního rejstříku se vyžaduje registrace společnosti na finančním úřadě, na jejímž základě je přidělováno identifikační číslo (NUIT).

6.4. Požadavky na propagaci, marketing, reklamu (využití HSP), významné veletrhy a výstavy v teritoriu

Za nejúčinnější formu propagace výrobku je považována televizní reklama, její dopad je však omezen jen na městské obyvatelstvo. V Mosambiku vysílají dvě místní televizní stanice – státem vlastněná TVM a soukromá STV. Dostupné je rovněž vysílání portugalské stanice Radio Televisao de Portugal a brazilské stanice Miramar. Kromě státního rozhlasu Radio Moçambique vysílá v Mosambiku ještě několik soukromých stanic, většinou však pokrývajících jen velké aglomerace.

Reklamu je možno rovněž umístit v některých místních novinách: státem vlastněný deník Notícias (cca 30 000 předplatitelů), deník O país, týdeník Domingos či soukromé týdeníky Savana a Demos.

Vhodné marketingové strategie pro umístění konkrétního druhu zboží na mosambický trh je však nutné konzultovat přímo s distributorem.

6.5. Problematika ochrany duševního vlastnictví

V souvislosti s mezinárodními závazky na ochranu autorských práv a duševního vlastnictví Mosambik podepsal Bernskou úmluvu o ochraně literárních a uměleckých děl, dále Pařížskou a Newyorskou úmluvu. V praxi jsou však mezinárodní standardy v této oblasti v Mosambiku uplatňovány jen ve velmi omezeném množství.

6.6. Trh veřejných zakázek

Veřejné tendry vyhlášené orgány státní správy jsou zveřejňovány v tisku a na internetovém portálu:

- [Portal de Concursos Públicos](#) (jeho funkčnost je však zatím omezená)

6.7. Způsoby řešení obchodních sporů, rizika místního trhu a investování v teritoriu, obvyklé platební podmínky, platební morálka

Mosambik je členem Multilateral Investment Guarantee Agency (MIGA), Overseas Private Investment Corporation (OPIC) a přistoupil k Mezinárodní konvenci o urovnávání investičních sporů (ICSID). Samozřejmě vždy bude záležet, jaká byla případně dohodnuta konkrétní smluvní doložka o řešení sporů v daném obchodním případě.

6.8. Místní zvyklosti důležité pro obchodní kontakty, úřední a používaný jazyk(y), státní svátky, pracovní a prodejní doba

Běžné obchodní zvyklosti jsou v obchodních kontaktech dodržovány a obchodníci by na obchodní jednání měli přicházet vždy v obleku (vzhledem ke klimatu se doporučují lehké materiály) a kravatě, konzervativní oblékání se doporučuje i ženám. Obchodní a jiné oficiální styky svou formou většinou následují portugalský model, přesto je obchodní atmosféra oproti Evropě méně formální.

Rozhodovací procesy státních institucí jsou velmi zdlouhavé a byrokratická zátěž obecně představuje jednu z bariér obchodních styků.

Oficiálním jazykem země je sice portugalská, ale jako druhý jazyk ji ovládá jen 40-50 % mosambické populace,rodným jazykem je pak pouze u 10 % obyvatel. V zemi se hovoří řadou místních regionálních jazyků. Hlavními z nich jsou makua, sena, ndau, tsonga (šangán - jazyk rozšířený též v severní části JAR a jižním Zimbabwe), při severní hranici s Tanzánií též svahilština.

Gramotných je 70 % mužů a 43 % žen.

Státní svátky:

- 1. leden Nový rok
- 3. únor Den hrdinů
- 7. duben Den mosambických žen
- 1. květen Svátek práce
- 25. červenec Den nezávislosti (státní svátek)
- 7. září Den mírové dohody z Lusaky
- 25. září Den ozbrojených sil
- 4. říjen Den míru a národního usmíření
- 10. listopad Den hl. města Maputo (regionální svátek)
- 25. prosinec Vánoce
- 26. prosinec Vánoce

Případně-li svátek na neděli, je pak zpravidla volno v pondělí.

Pracovní doba je od pondělí do pátku od 8:00 do 17:30 s přestávkou mezi 12:30 a 14:00.

6.9. Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria (oblasti se zvýšeným rizikem pro cizince)

Doklady

Cestovní pas platný minimálně 6 měsíců od data vstupu na území Mosambiku.

Víza, režim vstupu, přihlašovací povinnost

Mosambické vízum lze obdržet na kterémkoli zastupitelském úřadě Mosambiku. Byly však zaznamenány případy, kdy byly na některých afrických zastupitelských úřadech od českých občanů vyžadovány neúměrně vysoké finanční záruky. Doporučuje se proto zajištění víz na Velvyslanectví Mosambiku v Berlíně konzulárně příslušném pro ČR:

Botschaft von Mosambik

Strom Strasse 47
10551 Berlín
tel.: +49 30 39876500
fax: +49 30 39876503

Na Velvyslanectví Mosambiku v Berlíně jsou poplatky za vízum pro jednorázový vstup s platností do třiceti dnů stanoveny na 30 EUR, za vízum pro jednorázový vstup s platností do šedesáti dnů 40 EUR, za vízum pro jednorázový vstup s platností do devadesáti dnů 50 EUR a za vízum pro vícenásobný vstup s platností do devadesáti dnů 60 EUR. Žadatel musí vyplnit formulář a přiložit dvě fotografie.

Možnost vydání víza do 24 hodin či tentýž den za zvýšené poplatky, která byla dříve někdy praktikována na hranicích, byla v roce 2013 výrazně omezena. Důrazně se doporučuje opatřit si vízum předem.

Cestovatelé mířící do Mosambiku musí být očkovaní proti žluté zimnici, mezinárodní očkovací průkaz s vyznačeným očkováním proti této nemoci je vyžadován mosambickými úřady a často i při přestupech například v Jihoafrické republice.

Doporučuje se před cestou ověřit u zastupitelského úřadu Mosambiku, zda se podmínky pro přicestování nezměnily.

Podmínky cestování do teritoria

Mosambik je v afrických poměrech relativně bezpečnou zemí, je však třeba dbát obecných zásad bezpečnosti. Situace v hlavním městě Maputu a v turistických centrech (hlavně při pobřeží) je podstatně lepší než v jiných částech země. V letech 2012 - 2015 byl nicméně zaregistrován nárůst počtu únosů podnikatelů dlouhodobě usazených v Mosambiku s cílem vymáhání výkupného. Cestovatelům včetně obchodníků se doporučuje zvýšená diskrétnost při plánování cesty a omezení nošení nákladných oděvů, šperků či jiných cenností, které mohou přitahovat nežádoucí pozornost.

V Mosambiku se stále vyskytuje značné množství nášlapných min, proto se nedoporučuje opouštět zřetelné cesty.

Při cestování automobilem je třeba vlastnit mezinárodní řidičský průkaz. Jezdí se vlevo. Přijíždí-li cestovatel do Mosambiku autem registrovaným v cizí zemi, je na hranicích vyžadováno zaplacení poplatku za povinné ručení. Síť ubytovacích zařízení i čerpacích stanic je řídká. Maputo je spojeno s JAR kvalitní silnicí, na které se platí mýtné, postupně se též zvyšuje kvalita hlavního silničního tahu EN1 spojujícího Maputo se středo- a severomosambickými provinciemi.

Vážné nehody, napadení či újmu na zdraví doporučujeme bezprostředně oznámit honorárnímu konzulovi ČR v Maputu a požádat o kvalifikovanou radu v otázce dalšího postupu.

Veškeré mosambické letecké společnosti aktuálně (březen 2015) figurují na seznamu aerolinií, které mají zakázaný provoz v rámci Evropské unie (na tzv. [Černé listině EU](#)).

Focení vojenských zařízení, vládních budov a jiných strategických objektů (mezi něž patří také nádraží či letiště) je zakázáno.

Občanům ČR se před cestou doporučuje dobrovolná registrace v databázi [DROZD](#) sloužící Ministerstvu zahraničních věcí k poskytování rychlé pomoci v nouzi a k účinné organizaci pomoci v případě přírodních katastrof i sociálních nepokojů.

6.10. Podmínky pro zaměstnávání občanů z ČR

Mosambická vláda upřednostňuje, aby zahraniční firmy vyškolily a zaměstnaly místní síly. Zákonná úprava z roku 1999 stanovila limity na počet v Mosambiku zaměstnaných cizinců. Zaměstnání zahraničních pracovníků navíc podléhá schválení ministerstvem práce. Všeobecně jsou ze strany tohoto ministerstva v případě cizinců upřednostňovány krátkodobé pracovní úvazky. Investoři si však v případě nové přímé zahraniční investice mohou dohodnout zvýhodněné podmínky.

V roce 2011 byla revidována výše minimálních mezd, které se v závislosti na konkrétním oboru pohybují mezi 2005 MZN (68 USD) a 5320 MZN (180 USD).

U všech zaměstnanců platí povinnost registrace v Národním systému sociálního zabezpečení a placení odvodů ve výši 7 % hrubé mzdy (4 % platí zaměstnavatel, 3 % zaměstnanec).

6.11. Podmínky využívání místní zdravotní péče českými občany a občany EU

Neexistuje žádná mezistátní dohoda o vzájemném poskytování zdravotnické péče, tzn. veškerá ošetření je třeba na místě zaplatit. Doporučuje se tudíž mít dostatečnou finanční hotovost a kvalitní cestovní a zdravotní pojištění na celou dobu pobytu.

Kvalita zdravotnické péče nedosahuje evropských standardů. Výjimku představují soukromé kliniky v největších městech.

Kromě povinného očkování proti žluté zimnici se doporučuje rovněž očkování proti meningokokové encefalitidě, břišnímu tyfu a žloutence typu A i B. Na celém území Mosambiku se vyskytuje malárie, proto se doporučuje užívat profylaxi proti této nemoci. Léky lze koupit na místě (ovšem jen ve větších městech), mosambické zdravotnické organizace doporučují Paludrin v kombinaci s doxycyklinem, mefloquinem nebo chloroquinem. Z důvodu cyklického výskytu cholery je třeba pečlivě zachovávat hygienické zásady.

7. Kontakty

Podkapitoly:

- 7.1. [Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu](#)
- 7.2. [Kontakty na teritoriální odbory na MZV ČR a na MPO ČR, zastoupení ostatních českých institucí v teritoriu \(CzechTrade, CzechInvest, CzechTourism, Česká centra\)](#)
- 7.3. [Praktická telefonní čísla v teritoriu \(záchranka, dopravní policie, požárníci, infolinky apod.\)](#)
- 7.4. [Internetové informační zdroje](#)

7.1. Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu

V Mosambiku není Zastupitelský úřad ČR, příslušný zastupitelský úřad je v **Zimbabwe**
4 Sandringham Drive, Harare
tel. +263 4 250 451
konzulární pohotovost: +263 772 154 177

Čeští občané se dále mohou obrátit na Honorární konzulát ČR v **Maputu**:
adresa: Avenida Tomas Nduda 1156, Office 7, Maputo
e-mail: vanleer.greif@intra.co.mz
telefon: +258 84 300 5599

7.2. Kontakty na teritoriální odbory na MZV ČR a na MPO ČR, zastoupení ostatních českých institucí v teritoriu (CzechTrade, CzechInvest, CzechTourism, Česká centra)

V zemi se nenacházejí pobočky českých institucí. Nejbližší pobočka CzechTrade se nachází v jihoafrickém Johannesburgu:

Czech Trade

357, Rivonia Boulevard, Johannesburg
Poštovní adresa: P.O.Box 3520, 2128 Rivonia, South Africa,
Tel: +27 11 5190902
Web: www.czechtrade-sa.co.za E-mail: johannesburg@czechtrade.cz

7.3. Praktická telefonní čísla v teritoriu (záchranka, dopravní policie, požárníci, infolinky apod.)

- Hasiči: 198 nebo +258 21 322222
- Policie: 112, 119 nebo +258 21 325031

V případě potřeby lékařského ošetření lze kontaktovat následující kliniky v Maputu:

- Clinica Cruz Azul, Avenida Karl Marx 414, Tel.+258 21 3051516/146, Mobil.+258 82 3040050/82 3035500
- Clinica Especial Hospital Central, Avenida Eduardo Mondlane, Tel.+258 21 324633,+258 21 329522
- Clinica 222, Avenida 24 Julho,no.823, Tel.+258 21 313054/7
- SOS Metropol, Medical Response, Tel.+258 82 323260,+258 21 313103/4

7.4. Internetové informační zdroje

- Câmara do Comércio de Moçambique (Mosambická obchodní komora):www.ccmoz.org.mz
- Investment Promotion Centre (CPI):www.cpi.co.mz
- Associação Industrial de Moçambique (Mosambická asociace průmyslu):www.acismoz.com
- Autoridade Tributária de Moçambique (Celní a finanční úřad): www.at.gov.mz
- Banco de Moçambique (centrální banka):www.bancomoc.mz

-
- Portal de Contratações Públicas (veřejné tendry): www.concursospublicos.gov.mz, podrobné informace o cestování v Mosambiku nabízí například portál: www.visitmozambique.net

Většina mosambických médií používá výhradně portugalsštinu. V angličtině každý týden vychází výběr z tisku s důrazem na ekonomické zpravodajství:

- Club of Mozambique: www.clubofmozambique.com

Následují v portugalsštině vycházející tituly:

- Notícias: www.jornalnoticias.co.mz
- O País: www.opais.co.mz
- Verdade: www.verdade.co.mz
- Televisao de Moçambique: www.tvm.co.mz

Agenturní zpravodajství AIM není přes stránky www.aim.org.mz neregistrovaným uživatelům přístupné, anglické zpravodajství této agentury je však dostupné na portálu allafrica.com.